

ВОПРОСЫ ИСТОРИИ РЕЛИГИИ В ТЕОЛОГИИ. КОНФЕССИОНАЛЬНАЯ АКЦЕНТУАЦИЯ В ОБЩЕСТВОВЕДЕНИИ

«PRZESŁANIE JEZUSA TO MIŁOSIERDZIE». PAPIEŻA FRANCISZKA REFLEKSJA O MIŁOSIERDZIU

Агапов Андрей Сергеевич

аспирант теологии фундаментальной в Люблинском Католическом
Университете Иоанна Павла II; магистр (г. Люблин, Польша)

Teologiczna refleksja na temat miłosierdzia jest bardzo uboga i sprawia, że pojęcie to zniekształciło się i zostało zepchnięte na margines, często zredukowane do działalności pastoralnej i dziedziny duchowości. Dlatego papież Franciszek widząc jaka jest sytuacja w świecie wzywa do miłosierdzia, mówiąc, że miłosierdzie jest kluczem do chrześcijańskiego życia. Poprzez czynienie miłosierdzia człowiek spotyka Boga wiszącego na krzyżu w drugiej osobie.

Ojciec Święty zauważa, że „miłosierdzie w Piśmie Świętym jest słowem-kluczem do wskazania działania Boga wobec nas. On nie ogranicza się do potwierdzenia swojej miłości, ale czyni ją widoczną i namacalną. Miłość nie może być przecież abstrakcyjnym słowem. Z samej swej natury jest ona konkretnym życiem: to intencje, zachowania, postawy, które przyjmuje się w codzienności” [1, s. 146].

W języku biblijnym miłosierdzie ma kilka znaczeń. „Hebrajski termin (*rahamim*) wyraża przywiązanie stworzenia do drugiego. Uczucie miłosierdzia w kulturze semickiej miało swój wyraz w konkretnych aktach współczucia, rodzącego się wskutek jakiejś tragicznej sytuacji (Ps 106, 45) albo w przebaczeniu uraz (Dn 9, 9). Drugi termin (*hesed*) wyraża ideę miłości w stosunku do drugiej osoby” [2, s. 479]. Ojcowie Kościoła Zachodniego, między innymi, św. Augustyn pojęcie miłosierdzia wywodzili z „łacińskiego słowa *miser cordia*, które oznaczało mieć serce dla ubogich. Być miłosiemym to znaczy współcierpieć” [3, s. 33]. Tak rozumiane miłosierdzie dla św. Augustyna jest czymś większym niż tylko uczucia wynikające z cierpienia drugiej osoby; są to uczucia raczej afektywne i efektywne, celem których jest walka ze swoimi słabościami.

Papież Franciszek rozróżnia miłosierdzie i współczucie. Według niego, miłosierdzie należy do atrybutu Boga, natomiast współczucie ma ludzkie oblicze. Dla papieża, żeby doświadczyć miłosierdzia, trzeba zrobić pierwszy krok, a mianowicie uznać, że tego miłosierdzia potrzebujemy, być świadomym własnej nicości. „Jezus przychodzi do nas, gdy uznajemy, że jesteśmy grzesznikami. Jezus wykracza poza prawo i przebacza, usmiędzając ból ran naszych grzechów. Miłosierdzie jest sposobem, w jaki Bóg przebacza” [4, s. 8–11]. W dzisiejszych czasach człowiek potrzebuje miłosierdzia, ponieważ jest poraniony, uwikłany w brudzie grzechu.

W adhortacji *Evangelii gaudium* papież Franciszek mówi o chorobie ludzkości, która ma na imię relatywizm praktyczny polegający na „na działaniu, tak jakby Bóg

nie istniał, na decydowaniu, tak jakby nie było ubogich, na marzeniach, jakby inni nie istnieli, na pracowaniu tak, jakby nie istnieli ci, którzy jeszcze nie otrzymali orędzia. Warto zauważyć fakt, że nawet osoby pozornie dysponujące solidnymi przekonaniami doktrynalnymi i duchowymi, często popadają w styl życia prowadzący do zapewnienia sobie bezpieczeństwa materialnego, do zdobywania władzy i ludzkiej chwały osiągniętych za wszelką cenę, zamiast dawania życia za innych w misji" [5, s. 33].

Ojciec Święty daje praktyczne wskazania czynienia miłosierdzia. Człowiek który cierpi, potrzebuje kogoś, kto nie tylko może ofiarować mu coś materialnego, lecz jest zdolny do poświęcenia swojego czasu, by wysłuchać historię jego życia, problemy przed którymi staje. Papież zaleca by „przyjmować z delikatnością tego, kto przed nami stoi, nie ranić jego godności”. Takie działanie papież nazywa „apostolstwem ucha” [6, s. 38]. Idąc za myślą papieża przypowieść o synu mamotrawnym (Łk 15, 11–32) daje nam do zrozumienia, że miłosierdzie wyraża się nie tylko poprzez przyjęcie i przebaczenie, lecz poprzez urządzenie uczty dla syna, która powraca.

Ewangelia według świętego Jana czytamy o dwóch ukazaniach się zmartwychwstałego Jezusa apostołom zgromadzonym w Wieczerniku: najpierw wieczorem w dniu Paschy, gdy Tomasz był nieobecny, Pan pokazał uczniom rany swego ciała. tchnął na nich i powiedział: „Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam” (J 20, 21). Przekazał im swoją misję z mocą Ducha Świętego, i następnie osiem dni później, w obecności Tomasza, Jezus ponownie staje wśród swoich uczniów i natychmiast zwraca się do Tomasza, zachęcając go, by dotknął ran Jego rąk i boku. „Medytując ten fragment ewangelii papież Franciszek mówi, że w ranach zmartwychwstałego kontemplujemy Boże miłosierdzie” [7].

W bulli *Misericordiae Vultus* papież Franciszek definiuje miłosierdzie jako „najwyższy i ostateczny akt, w którym Bóg wychodzi nam na spotkanie. Miłosierdzie: jest podstawowym prawem, które mieszka w sercu każdego człowieka, gdy patrzy on szczerymi oczami na swojego brata, którego spotyka na drodze życia. Miłosierdzie: to droga, która łączy Boga z człowiekiem, ponieważ otwiera serce na nadzieję bycia kochanym na zawsze, pomimo ograniczeń naszego grzechu” [8, s. 136].

Papież, mówiąc o rodzinie zauważa, że właśnie rodzina „jest pierwszą szkołą miłosierdzia, ponieważ to tam jesteśmy kochani i tam uczymy się kochać, doświadczamy i uczymy się przebaczać” [9, s. 120].

Ewangelista Jan w 8 rozdziale opisuje kobietę, którą złapano na cudzołóstwie. W tam tych czasach za taki czyn kamienowano, więc faryzeusze i uczeni w Piśmie postawili pytanie Jezusowi: „Co mamy czynić z tą kobietą?” (J 8, 5). W tej sytuacji widzimy, że kobieta nie przeczy czynkowi który popełniła, ona uznaje swój grzech. Jezus pyta ją: „Czy ktoś Cię potępił?” Na to ona: „Nikt, Panie, mnie nie potępił”. Jezus natychmiast powiedział: „I Ja cię nie potępiam, idź i nie grzesz więcej”.

Podsumowując, w refleksji papieża Franciszka, widzimy wieloaspektowość problematyki miłosierdzia. Należy stwierdzić, że dla papieża najważniejszym momentem w czynieniu miłosierdzia jest spotkanie z Bogiem, poprzez spotkanie z drugim człowiekiem i okazaniu mu miłosierdzia. Bóg w osobie Jezusa Chrystusa okazując miłosierdzia dla grzesznika, daje przykład jak należy postępować. „Miłosierdzie jest sposobem, w jaki Bóg przebacza” [10, s. 15].

Literatura

1. Franciszek, bulla *Misericordiae Vultus* nr 9.
2. Dufour L. X., Słownik Teologii Biblijnej. – Poznań, 1990. – S. 479.
3. Kasper W., Miłosierdzie klucz do chrześcijańskiego życia. – Poznań, 2014. – S. 32.
4. Franciszek, Miłosierdzie to imię Boga. Rozmowa z Andrea Toriellim. – Kraków, 2016. – S. 8–11.
5. Franciszek, *Evangelii gaudium* nr 80.
6. Franciszek, W ranach zmartwychwstałego kontemplujemy Boże miłosierdzie, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/modlitwy/ap_12042015.html, dostęp: 20.02.2016.
7. Franciszek, Miłosierdzie to imię Boga. Rozmowa z Andrea Toriellim. – Kraków, 2016. – S. 38.
8. Franciszek, bulla *Misericordiae Vultus* nr 2, s. 136.
9. Franciszek, bulla *Misericordiae Vultus* nr 2, s. 120.
10. Franciszek, Miłosierdzie to imię Boga. Rozmowa z Andrea Toriellim. – Kraków, 2016. – S. 15.